Öppet brev till kommittén inför Kulturhuvudstadsåret 2014

2007-12-05

Byggnadskulturen - ett motiv inför Kulturhuvudstadsåret 2014

Föreningen Byggnadskultur i Umeå tycker det är dags att utnyttja den intressanta bebyggelsen i Umeå centrum som ett motiv för att Umeå ska väljas till Europas Kulturhuvudstad år 2014. Arrangemanget syftar ju till att ”belysa det gemensamma kulturarvet och väcka intresse för den kulturella rikedom som finns i inom EU”. Och dessutom står klart angivet att ”stadens historiska och kulturella arv ska lyftas fram.”

Stadsbebyggelsens kulturhistoriska och arkitektoniska värden - Cultural heritage/architectural heritage - är levande begrepp i medlemsländerna, både när det gäller lagskydd och när man vill marknadsföra orter och regioner i turistiska sammanhang. De gamla stadskärnorna har ju i sig en stark dragningskraft – bara att vandra runt i städer som Lübeck, Brügge, Glasgow eller Siena är en härlig upplevelse.

Men vad skulle Umeå ha att komma med i det fina sällskapet? Centrala stan med sin blandning av gammalt, halvgammalt och nytt innehåller riktigt fina enstaka byggnader och sammanhållna miljöer. Men oftast hörs klagomål på att centrum är så trist. Umeborna borde överlag själva återupptäcka sin byggnadskultur och vara stolta över det vi har. Den historiskt framväxta stadsmiljön med sina byggnader och gatubjörkar och parker borde utnyttjas bättre för att ge god PR för staden.

Dessutom kan vi peka på att allt är väl underhållet och i full användning. I Umeå myllrar det av goda exempel på hur gamla hus kunnat bevaras och leva vidare med ny funktion – ta Stadshuset, Konsthögskolan, Brandstationen, Elverket- station. Det finns också medvetet utförda kompletteringar som visar att gammalt och nytt går att förena.

I Umeå centrum känns det tydligt att vi tillhör den europeiska kultursfären. Här finns en provkarta på stadsbyggnadsidéer som i olika tider var gångbara i Europa och som direkt eller via Stockholm kom ända hit till residensstaden Umeå långt upp i norr. Rutnätsplanen är t ex en antik uppfinning, allmänt utnyttjad i Sveriges städer från 1620 till 1890-talet. Allégator, esplanader och parker hämtades på 1800-talet från de finska städerna under ryskt välde. Stjärnplatsen framför järnvägsstationen har sina rötter i Paris. Trädgårdsstadsidealet kommer från England och Tyskland

En europé känner igen sig i 1800-talsbebyggelsen i centrum: här finns ett rådhus med förebild i holländsk ungrenässans, en kyrka i nordtysk tegelgotik, ett residens i stram italiensk renässans och medeltidsinspirerade tegelborgar vid älven. Andra senare riktningar är internationella, t ex funkisen, modernismen och postmodernismen….

Byggnadskulturarvet i Umeå skulle kunna presenteras på ett intresseväckande sätt i olika medier. Med tryckta skrifter – varför inte en vacker bilderbok med kommentarer till varje bild! En serie småskrifter om de olika byggnaderna. Kunde kanske vara av intresse också för fastighetsägare och hyresgäster. Affischer med fina hus. Kalendrar. Naturligtvis också i

digital form som bildspel, filmer eller på annat sätt. Kanske en DVD-film att ta med hem från besöket i Umeå.

Föreningen Byggnadskultur består av umebor som uppskattar bebyggelsen i Umeå och som intresserar sig för hur man tar hand om äldre byggnader och miljöer och kombinerar gammalt och nytt på ett respektfullt sätt. En utmaning för en stad i utveckling!

För Föreningen Byggnadskultur i Umeå
Karin Eriksson

Några bilder

Trähus från 1870-talet vid Kungsgatan öster om brandområdet 1888.

Moritzska gården i dess nya läge vid Kyrkbron. Exempel på träarkitekturen i Umeå på 1890-talet.

Rådhuset från 1892 i holländsk ungrenässans.

Domus vid Rådhustorget – en högklassig 1950-talsbyggnad som anpassades till Sparbankshuset utan att förlora sin egen karaktär.